L'evolució del paisatge, element vertebrador empordanès per excel·lència

Forma part dels **annals** publicats per l'**Institut d'Estudis Empordanesos**

Els boscos i conreus han patit **grans transformacions** fins a esdevenir **zones urbanes**

La setmana passada publicàvem un escrit sobre els dos volums que enguany ha publicat l'Institut d'Estudis Empordanesos sobre el paisatge vertebrador de la identitat empordanesa i féiem referència a alguns temes concrets, entre ells alguns sobre la població de Figueres. Avui, ampliant aquell comentari, fem esment d'alguns d'altres que tracten sobre determinats temes històrics de la comarca empordanesa.

En el treball sobre l'aproximació a l'evolució de la fauna i el paisatge de la comarca de l'Alt Empordà des del neolític fins als nostres dies i perspectives de futur, es concreta dient que aquest paisatge s'ha dividit en quatre grans unitats paisatgístiques: aiguamolls, boscos, conreus i àrees urbanes. Es concreta dient que la comarca va passar en els darrers 7.000 anys de ser una comarca de grans masses forestals i aiguamolls, a ser una zona en part urbana. S'escriu que els aiguamolls són un paisatge genuïnament empordanès amb terrenys pantanosos, estanys, llacunes, dunes, rius, boscos, riberes i prats humits. En els boscos s'inclouen totes les zones arbrades excepte els de la ribera i en els conreus que han estat obertes com a resultat de l'activitat humana amb les àrees urbanes.

Tracta també de la evolució de la fauna amb els grans carnívors, com el llop, el linx europeu i l'os bru. Quan a herbívors es tracten les espècies del cérvol, la daina, el cabirol, la cabra saltvatge, l'atzebra i el senglar. Segueix l'esment als gran rapinyaires com els voltors i l'àguila imperial. Continua amb les aus aquàtiques que agrupa els ànecs, les oques, els martinets, els esplugabous, els graons, els bernats i els bitons. Finalment són citats el vell marí o la foca mediterrània i la llúdriga. Sobre la qualitat de les aigües dels rius empordanesos

DdeG

AIGUAMOLLS. Un dels paratges naturals que han mantingut més el seu aspecte.

s'explica un estudi sobre unes mostres recollides del riu Muga i s'exposen les característiques dels rius Muga, Llobregat de l'Empordà, Manol, Anyet i Orlina.

Un altre estudi es sobre el dolmen dels Pardals, a la població de Darnius, enclavat al mig d'un bosc d'alzines que es diu que va ser descobert l'any 1999 per uns llenyataires. És un sepulcre de cambra adsidiada i corredor el qual en algun moment va ser inutilitzat reomplint-lo amb grans pedres. En un estudi del seu material es demostra la seva utilització en quatre moments diferents i que va ser abandonat en la no pervivència d'unes creences entre el grup humà i el dolmen. Sembla que fou reutilitzat en l'edat de bronze corresponent a un altra grup humà. També es replanteja l'ús de l'espai de deposició dels morts i el pas de la inhumació a la incineració que va representar un canvi radical en les seves creences.

A la població d'Espolla se cita el llocs dels Vilars, localitzats sobre quatre pedres amb gravats prehistòrics, que foren descoberts en el 2005, la primera de les quals és anomenada de les Creus. Els gravats estan ben conservats i hi ha un conjunt de requerons, cassoletes i pedres separades per escletxes, amb diversos gravats.

Un altre tema és el mas Castellar, al poble de Pontós, que és un jaciment ibèric entre la riera d'Alguema i el riu Fluvià. S'hi varen fer treballs arqueològics entre els anys 1990 i 2004 que van proporcionar una seqüències d'ocupació entre els segles VII i II a.C. amb un poblat ibèric, en part fortificat. En aquest treball també s'estudia l'explotació del combustibles vegetal de la comarca en el primer mil·leni a.C.

Un altre estudi és la terrisseria romana de la Bomba, als pobles de Vilacolum i Torroella de Fluvià, on s'indica que amb motiu d'unes obres de millora de la carretera fetes en el 2002 es va afectar aquest jaciment romà, conegut des de feia temps on hi ha un forn de ceràmica d'època romana. S'hi van recuperar fragments de ceràmica comuna, àmfores i diversos materials de construcció, possiblement dels volts de l'any 40 d.C. Les excavacions van evidenciar el seu excel·lent estat de conservació.

A la població d'Avinyonet de Puigventós s'esmenta la Font del Vilar. En unes obres fetes a la urbanització d'alguns carrers de la zona, es posaren al descobert teules, pedres i fragments de terrissa que assenyalaven l'existència d'una antiga edificació romana, encara que amb pocs vestigis, els quals es poden remuntar al segle I C. En aquesta zona, juntament amb els pobles de Vilanant i Llers, hi ha zona dita la Garriga de l'Empordà, sobre la qual es va singar una plataforma per tal d'evitar l'obertura d'una pedrera industrial allà projectada. El paratge està format per boscos, prats naturals i zones arbustives molt denses. S'hi troben, a més de diversos masos, les esglésies de Sant Quirze d'Olmells i Sant Salvador de Coquells.

Quan a la zona dita El Serradar, a Sant Pere Pescador, es tracta d'una necròpolis i un habitat de l'antiguitat tardana. La zona està entre Sant Pere Pescador i Castelló d'Empúries i es un espai funerari que fou habitat entre els segles VII i VIII dC. En unes obres fetes a l'arranjament de la carretera es van trobar quatre tombes cobertes amb lloses que estaven en un estat precari. La conclusió és que allà hi havia una zona d'hàbit i la seva necròpolis.

A la zona medieval del cap de Creus s'hi va practicar una prospecció arqueològica a la recerca de l'època medieval. Es van estudiar les zones del coll del Mosquit, el pla de Llaures, la resclosa d'en Rubiés o de Romanyac, la Ferraria, els colls de Sant Genís i de Saquera, el camí de Santa Creu i les cavorques, per comprovar el nivell de poblament i grau d'ocupació d'aquest territori del Cap de Creus, on es van localitzar onze jaciments inèdits.

L'estudi de Castelló d'Empúries

A Castelló d'Empúries hi ha un estudi de la transformació de la plana en els períodes medieval i modern i la dessecació dels estanys amb un intens i gradual procés que culmina amb la seva desaparició pels volts del 1850. La primera referència dels aigualleixos de l'estany es troba l'any 1598, en una peça del comte d'Empúries. S'estudien les causes de l'eixugament de l'estany i els sediments dels riu i els recs. També hi ha un treball sobre el tema del conjunt hidràulic del molí de l'Armentera, situat en un paratge a la vora de l'antic llit del riu Fluvià. Era un molí dedicat principalment a la mòlta de blat i altres cereals i, al llarg d'un període, convertit en un molí arrosser. El riu Fluvià era navegable fins aquest molí i la circulació de vaixells feia el tràfic que van convertir el lloc en una veritable llotja on hi anaven els mercaders. Entre els altres treballs n'hi ha un sobre la foneria de Sant Llorenç de la Muga que incrementà de forma substancial del consum de carbó vegetal. Tots els temes tractats són molt interessants, amb una destacada actuació investigadora de tots els seus autors.

***Cronista Oficial de Figueres**

Diari de Girona - 13-04-08